

Lausunto

11.08.2023

Asia: TEM078:00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pidämme uutta päästökauppalakia tärkeänä säädöksenä, koska se vaikuttaa biokaasun ja ravinteiden kierrätyksen toimialaan monella tapaan. Biokaasulla voidaan korvata fossiilisia polttoaineita teollisuudessa ja energiatuotannossa, uutena nyt myös meriliikenteessä ja myöhemmin myös tieliikenteessä. Hiilitullimekanismin käyttöönoton myötä kotimaisten kierrätyslannoitteiden kilpailukyky suhteessa tuontilannoitteisiin pitäisi parantua, mikä tuo, joskin viiveellä, kaivattua ohjausvaikutusta ravinteiden kierrätyksen edistämiseksi. Välillisesti myös kannusteet RFNBO:n tuottamiseksi ovat tärkeitä uusiutuvien kaasumaisten liikennepolttoaineiden tuotannon ja käytön lisäämiseksi – toiminnallisuuksiltaan ja käyttökohteiltaan sähköpolttoaineet ovat maakaasun ja biokaasun kanssa samoja. Päästökauppalaen muuttaminen vaikuttaa biokiertoon myös siten, että siihen liittyvät toimet ovat monelta osin innovaatorahoituksella rahoitettavien kohteiden joukossa (45 § Huutokauppatalojen käyttö; Liite IV).

Kestävästi tuotettu uusiutuva energia

Nyt pykälän 34 osalta ei ole määritelty biopolttoaineita tieliikenteelle, sillä biopolttoaineet on mainittu ainoastaan lento- ja laivaliikenteen kohdalla. Tämä tulisi selvittää joko 12 § (Rakennusten, tieliikenteen ja muiden toimialojen päästökauppajärjestelmän soveltamisala) tai sitten 34 § (Kestävyyden osoittaminen). Selvyyden vuoksi olisi hyvä, että jakelijat (tieliikenne) joutuisivat jo tässä vaiheessa raportoimaan kestävyyslain mukaisesti.

34 § on tärkeä pykälä uusiutuvan energian tuottajalle. Kestävyyden osoittaminen on edellytys muun muassa bionesteiden ja biomassapolttoaineiden nolla-päästökertoimelle. Biokaasun kannalta päästökauppajärjestelmän muutokset ovat myös sen suhteen tärkeitä, että kaasumaisiin energiamuotojen kaupankäyntimenetelmiin liittyy erityispiirteitä kestävyysnäkökulmasta. Sähkön

tapaan kaasumaisia polttoaineita voidaan tehokkaasti kuljettaa verkon välityksellä, mikä erityispiirre vaikuttaa myös uusiutuvan energian kestävyysarviointiin, todentamiseen ja kestävyystodistusten hyödyntämiseen. Tulkinnat näiden osalta ovat vasta muotoutumassa, tästä hyvä esimerkki on virtuaalinen nesteytys. Kestävyysarvioinnin kannalta tärkeitä ovat lain ja asetusten tulkinnat.

Tieliikenteen päästökauppa

Kannatamme sitä, että tieliikenne tulee osaksi EU:n päästökauppaa. Arviomme mukaan kansallinen biopolttoaineiden jakeluvelvoite on toimiva ja yhteensopiva päästökaupan kanssa, samanlaisia mekanismeja on käytössä myös laivojen ja ilma-alusten kohdalla. Kansallinen polttoaineen energiaverotuksen CO₂-päästökompontti sen sijaan voi olla jossain määrin päällekkäinen tieliikenteen päästökaupan kanssa, mistä ei kuitenkaan ole mainintaa perustelumuiustiossa.

Jätteenpolton päästökauppa

Suomi on jäljessä EU:n kierrätystavoitteiden saavuttamisessa. Arviomme mukaan hintaohjauksella voitaisiin hyvinkin lisätä biojätteiden kierrätysaktiivisuutta Suomessa, missä päästökauppa olisi varteenotettava työkalu. Pidämme tärkeänä sitä, ettei päästökauppa heikennä biojätteen erilliskeräyksen ja materiaalien hyödyntämisen tehokkuutta.

Asian monimutkaisuuden vuoksi on mielestämme kuitenkin tärkeää, että jätteenpolton päästökaupan vaikutukset ja toiminnallisuudet selvitetään huolellisesti ennen päästökauppamekanismin käyttöönottoa. Ohjausvaikutusta tulee arvioida koko jätehuoltoketjussa, ei ainoastaan kuluttajien ja jätteenpolttolaitosten näkökulmasta. Usea asia EU-tasolla, jotka vaikuttavat jätteenpolton päästökaupan muotoutumiseen, ovat vielä keskeneräisiä. Esimerkiksi jätteenpolton päästökaupan yksityiskohdat sekä hiilidioksidin hyödyntämisen yksityiskohdat ovat vielä linjaamatta.

Jatkokehitystyössä EU-tasolla on vielä mahdollista sopia jätteenpolton päästökaupan yksityiskohdista kuten ilmaisjaosta, millä voidaan varmistaa ilmasto- ja kierrätystavoitteiden huomioiminen. Esimerkiksi jätteenpolton ilmaisjaon edellytykseksi voitaisiin ottaa energiatehokkuusvaatimuksen rinnalle laitoksen resurssitehokkuusvaatimus; perustelumuiustiossa sivulla 10 mainitaankin materiaalien kierrätyspotentiaalini huomioiminen jatkotyössä.

Hiilidioksidin hyödyntämisen osalta olisi tärkeää, ettei päästökauppa synnytä kierrätystavoitteita. Nyt esimerkiksi sähkön ja lämmön alkuperätakuissa jätteenpoltoista syntyvä energia katsotaan olevan joko fossiilista tai uusiutuvaa poltettavan jätteen bio-osuuden mukaisesti, mikä on ristiriidassa biojätteen erilliskeräysperiaatteen kanssa.

Violainen-Hynnä Anna
Suomen Biokierto ja Biokaasu ry